

Klik [hier](#) voor het originele artikel (p. 76)

GRIP OP JOUW GROEP

Er was eens ... een leraar die wilde dat alle leerlingen muisstil met de armen over elkaar zaten, hen bij wangedrag in de hoek liet staan en kinderen die 'domme antwoorden' gaven, een ezelskop opzette. Ooit werd dat gerekend tot goed klassenmanagement (al bestond dat woord toen nog niet). Inmiddels zijn de ideeën daarover veranderd én weten we door onderzoek ook beter wat wel en niet werkt. Onderzoeker Korpershoek zette met collega's in een analyse van studies (2003- 2013) de inzichten op een rijtje.

HET IDEE

In een slecht gemanagede klas leren leerlingen minder. Daarom zijn inzichten uit onderzoek over wat goed klassenmanagement is, cruciaal. Ook al omdat er populaire, maar slechte adviezen circuleren over hoe je het zou moeten aanpakken. Zo krijgen beginnende leraren vaak te horen dat ze in het begin heel streng moeten zijn ('laat zien wie de baas is'), terwijl het opbouwen van goede relaties met leerlingen veel effectiever is om hun gedrag te reguleren. Hoe krijgen we nu een overzicht van goede strategieën voor klassenmanagement? Korpershoek & co wisten het wel: ze analyseerden studies naar de effectiviteit van programma's om het gedrag van leerlingen te reguleren of als leraar zelf beter te worden in klassenmanagement. Ze brachten in kaart wat de effecten waren op gedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling, motivatie en prestaties van leerlingen. Ze beperkten zich wel tot studies naar klassikale programma's voor het basisonderwijs. Daarnaast wilden ze alleen studies waarbij de leraar het programma uitvoerde, en niet de onderzoeker. Alleen zo weet je wat in de praktijk werkt. In hun artikel vatten ze eerst samen wat klassenmanagement precies omvat en vervolgens beschrijven ze de gevonden effecten.

DE INZICHTEN

5 onderdelen van klassenmanagement Een mooie indeling van wat leraren moeten kunnen om een klas goed te leiden, vonden de onderzoekers bij Evertson en Weinstein (2006). Het gaat om 5 soorten acties:

-
1. Ontwikkelen van warme relaties met leerlingen.
 2. Organiseren en geven van effectieve instructie
 3. Stimuleren van betrokkenheid van leerlingen
 4. Stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling en het zelfregulerend vermogen van leerlingen
 5. Adequaat ondersteunen van leerlingen met gedragsproblemen

De onderzochte programma's Het merendeel (85%) van de studies die Korpershoek & co onder de loep namen, was gericht op programma's om het gedrag van leerlingen te veranderen. Volgens de onderzoekers sluit dit aan bij de trend van steeds meer leerlinggericht onderwijs. Vaak lag de nadruk op het stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling (actie 4). Leerlingen leerden bijv. om beter met elkaar om te gaan of kregen lessen sociale vaardigheden. Ruim de helft (54%) van de programma's was (deels) gericht op het veranderen van het gedrag van de leraar (acties 2&3), zoals heldere regels stellen, belonen van goed gedrag en manieren om orde te houden. Er waren nauwelijks programma's om de relaties tussen leraar en leerling te verbeteren (actie 1); in later onderzoek bleek dat meer te zijn (zie kader volgende pagina).

In 2021 publiceerden Korpershoek & co een update van hun onderzoek, met een analyse van 18 studies verschenen sinds 2014. Dit nieuwe onderzoek bevestigt de eerdere bevindingen: **programma's om het klassenmanagement te verbeteren, hebben positieve effecten op het gedrag, leren en functioneren van leerlingen.** Nieuw sinds 2014 is de groeiende aandacht in de programma's voor het verbeteren van leraar-leerlingrelaties. Deze relaties zijn een belangrijke voorwaarde voor leren. De programma's van nu geven daarvoor veel meer handvatten dan 10 jaar geleden, zoals strategieën voor hoe je het vertrouwen kunt winnen van leerlingen.

Werken ze ook? Op bijna alle gemeten punten (*gedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling en leerprestaties*) gingen leerlingen die meededen aan een programma meer vooruit dan leerlingen uit de controlegroepen. De effecten zijn klein, maar wel positief. Alleen wat betreft motivatie was er nauwelijks effect. Maar dat kan komen omdat maar weinig programma's hierop gericht waren. Programma's met aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling waren invloedrijker dan programma's zonder dit onderdeel. Dat is niet vreemd, stellen de onderzoekers, want eerder onderzoek toonde het belang al aan van sociale vaardigheden voor de leerontwikkeling. Ook komen deze vaardigheden de sfeer in de klas ten goede. Ze vormen dus een sleutel voor een stimulerende leeromgeving. Verder zorgden programma's gericht op gedragsverandering van de leraar vaker voor betere leerprestaties. Ook dat is bemoedigend: als leraar kun je met ander gedrag dus meer leerwinst boeken.

IN DE KLAS

Hoe beter jij je klas leidt, hoe meer leerlingen leren. En leiden betekent, zoals je in het lijstje hierboven kon zien, heel veel verschillende dingen. Van heldere regels, zorgen voor warme relaties met je leerlingen, gedegen instructie, leerlingen bij de les houden tot en met het stimuleren van zelfregulerend leren en sociale vaardigheden. Al deze zaken grijpen op elkaar in. Zo zorgen heldere regels voor meer rust in de klas, waardoor leerlingen geconcentreerder kunnen werken. En betere sociale vaardigheden scheppen belangrijke voorwaarden voor leren. Prettige relaties met leerlingen en een fijne sfeer in de klas maken het eenvoudiger leerlingen met kleine hints tot de orde te roepen. Belangrijk om te benadrukken is dat het allemaal te leren is. Als je dus merkt dat je geen of te weinig grip hebt op jouw groep of dat je worstelt met bepaalde onderdelen van klassenmanagement, trek dan aan de bel bij collega's. Hoe eerder je dat doet, hoe fijner dat is voor jezelf én je leerlingen. Bovendien werkt het beter als ieder teamlid dezelfde regels en aanpak hanteert. Voor leerlingen is dan heel duidelijk waar ze aan toe zijn en hoe dingen gaan op jullie school. **Klassenmanagement is dus een zaak van het hele team!**

- [Handreiking](#) Effectieve strategieën en programma's voor klassenmanagement
- [Onderwijskennis](#) Sociale competenties bevorderen voor gelijke kansen
- [Nederlands Jeugdinstituut \(NJI\)](#) Effectieve interventieprogramma's
- [Poster](#) gevoelens
- [Poster](#) De boze vulkaan

Meer lezen!

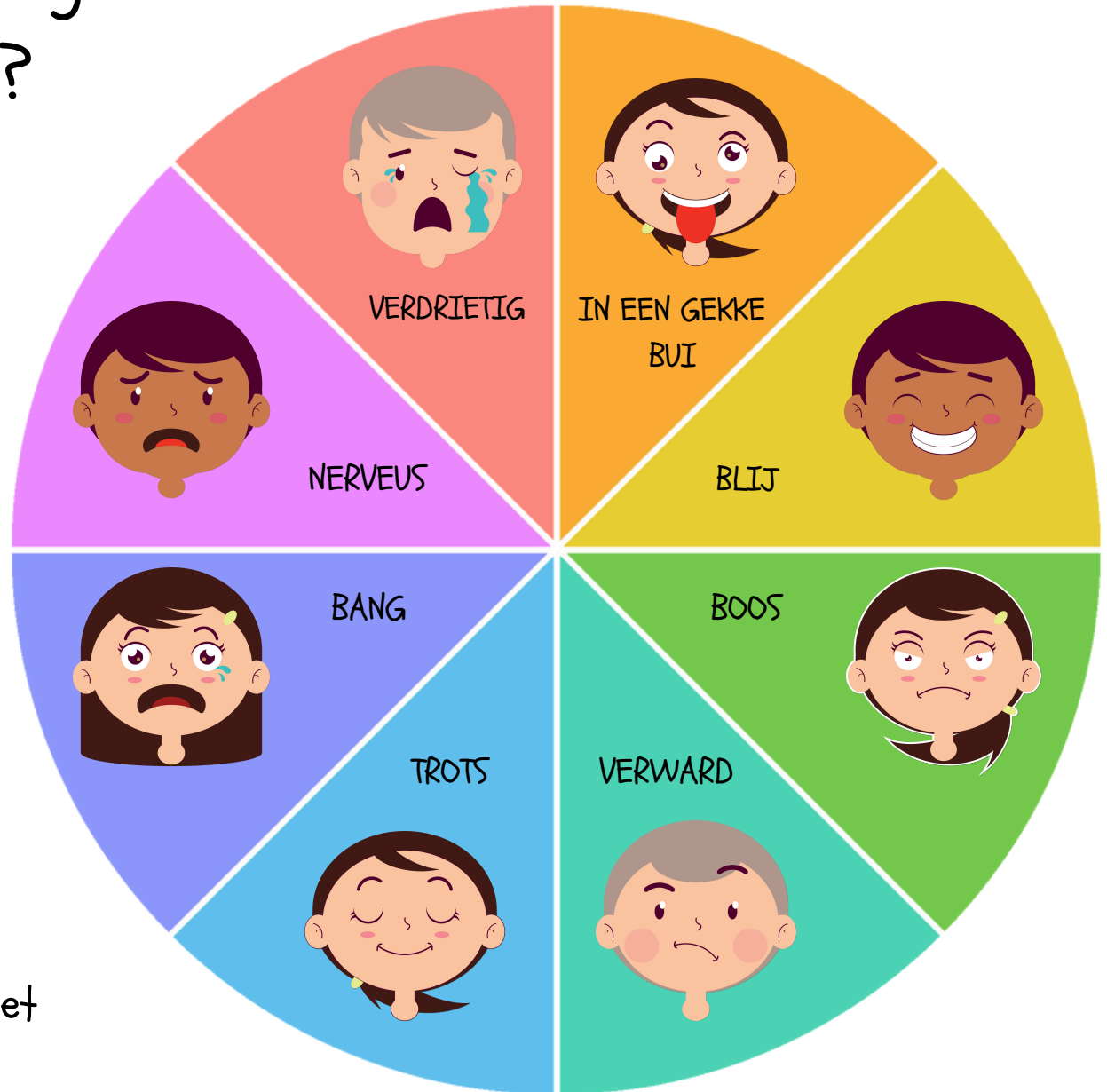

Uit de praktijk

CHECK-IN ZORGT VOOR RUST

Hoe kom je binnen vandaag? Hoe voel je je? Groep 8'ers van SBO Palet in Boxmeer kunnen het 's morgens bij binnenkomst gelijk laten weten aan leraren Coenen en Linskens. Bij de ingang van de klas staat een legobouwplaat met daarop een rood, een wit en een geel huisje, waar de kinderen een blokje met hun naam in stoppen. *'Rood betekent: het gaat niet goed, ik heb direct hulp nodig'*, verheldert Coenen. *'Bij wit wil een kind graag gaandeweg de dag een gesprekje. En geel staat voor zonnig: het gaat goed.'* De dag start vervolgens met een kwartier voor een zelfstandige taak, zodat de leraar ruimte heeft om de "rode" kinderen aandacht te geven. Linskens: *'Bij deze kinderen is het hoofd te vol om gelijk te gaan werken, vaak omdat er thuis of in de taxi iets is gebeurd. Zij kunnen eerst hun verhaal doen. En daarna, als dat nodig is, bijvoorbeeld nog even 10 minuten kleuren om tot rust te komen.'* De "witte" kinderen komen op een rustig moment gedurende de dag aan bod. En ook de kinderen die altijd het gele huisje kiezen krijgen aandacht. Linskens: *'Dan is de boodschap: "Wat fijn dat het goed gaat! Heb je nog iets leuks te vertellen?"'* Met individuele kinderen spreken de leraren verder regelmatig een geheim voorwerp af dat leerlingen op hun bureau kunnen leggen als het even niet gaat. *'Wij lopen dan langs'*, zegt Linskens. *'Dat een leerling zich gezien weet, is vaak al voldoende.'* Oog voor het welbevinden is de rode draad van de dag, vertelt Coenen. *'Doordat leerlingen emoties kunnen uiten, voorkom je uitbarstingen op een later moment. Sinds we met de check-in werken, zijn er een stuk minder escalaties.'* Het schept ook ruimte voor leren. *'Je maakt letterlijk ruimte vrij in de hoofden van leerlingen. Pas als er veiligheid is, komt er ruimte voor ontwikkeling'*, aldus Linskens. *'Naast de check-in werken we hieraan met een leerlijn sociaal-emotioneel leren. Het is super om kinderen vaker trots te kunnen laten zijn op wat ze bereiken, of het nu gaat om sommen, AVI of gewenst gedrag.'*

Hoe ben je vandaag
binnengekomen?

.. en vind je het fijn om dit met
iemand te delen?